

Cahit Arf Bilgi Merkezi Açıldı

TÜBİTAK-ULAKBİM bünyesinde etkinlik gösteren Ulusal Bilgi Merkezi -yeni adıyla Cahit Arf Bilgi Merkezi- 11 Şubat 1998 günü Başbakan Mesut Yılmaz'ın da katıldığı bir törenle açıldı. ULAKBİM Başkanı Yaşar Tonta, TÜBİTAK Başkan Yardımcısı Ahmet Şevket Üçer, TÜBİTAK Başkanı Dinçer Ülkü, Devlet Bakanı Rüştü Kazım Yücelen ve Başbakan Mesut Yılmaz'ın birer konuşma yaptığı açılış sırasında, Büyük Usta Vasiukov'un ULAKNET üzerinden yaptığı bir simültane satranç karşılaşması da gerçekleştirildi. Toplantının hemen sonrasında Cahit Arf anısına düzenlenmiş köşe ziyaret edilirken, izleyicilere, ULAKBİM bülteni "Özel Ulak"ın ilk sayısı dağıtıldı.

11 Şubat 1998'de ULAKBİM'in Ankara'daki merkezinde gerçekleştirilen açılış toplantısında ilk olarak ULAKBİM Başkanı Doç. Dr. Yaşar Tonta söz aldı. Tonta, konuşmasında, bilginin öneminin artık herkesce kabul edildiğini vurguladı ve toplumların tarımdan endüstriye geçiş süreçleri içerisinde bilimsel ve teknik bilgi üretimi ve kullanımı arttırdığından, bilgi çağında kişilerin bilinçli birer "bilgi kullanıcısı" olmaları gerektiğinin her fırsatta vurgulandığını söyledi.

Bilgi kullanımının ekonomik kalkınmayı desteklediğini açıklayan Tonta, ABD'deki kütüphane ve bilgi merkezlerinin, kullanıcılarına yılda 10 milyar dolar kazandırdığı örneğini verdi. Tonta, bunlardan yola çıkarak, bilginin ulusal bir kaynak olduğunu ve bilgi hizmetlerinin geliştirilmesinin de ulusal bir sorun olarak ele alınması gerektiğini dile getirdi.

Yaşar Tonta, ULAKBİM'in 1996'da kuruluşundan bu yana, enformasyon altyapısının oluşturulması konusunda

belli bir yere gelebildiğini açıklarken, bu aşamadan itibaren, bilginin, yani içeriğin sübvans edileceğini, Ulaştırma Bakanı'nın da bu yöndeki ilk işareti verdiğini anlattı.

Ağ aracılığıyla verilecek bilgi ve belge sağlama hizmetlerinin geliştirilmesinin daha masraflı ve zaman alıcı olduğunu açıklayan Tonta, bu aşamada da, hükümetten bugüne kadar gördükleri desteğin sürmesine gereksinim duyduklarını belirtti.

Yaşar Tonta'dan sonra söz alan TÜBİTAK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Şevket Üçer, ULAKBİM'in 1 Haziran 1996'daki kuruluşundan bu yana yaşanan süreç ve bugünkü duruma ilişkin sayısal verileri sundu ve sürecin kilometre taşlarını vurguladı. Ahmet Şevket Üçer'in konuşması sırasında ve konuşmaya paralel olarak gerçekleştirilen multivizyon sunumunda da, ilgili sürece dair özet bilgiler yansıtıldı.

Üçer, ULAKBİM'in iki temel bileşeni, Ulusal Akademik Ağ ve Cahit Arf Bilgi Merkezi'ni tanıtırken, bunların

kısa ve uzun vadeli görev paylaşımlarıyla ilişkilerini de ortaya koydu. Buna göre, Ulusal Akademik Ağ, inovasyon merkezlerini birbirine ve kişisel bilgisayar ağlarına bağlayan çağdaş bir bilgisayar ağını planlayacak, kuracak ve işletecek; Cahit Arf Bilgi Merkezi de, uzun dönemde, ağ üzerinde bilgi ve içeriğin oluşturulması ve paylaşılması için doğrudan etkinlik gösterecek.

ULAKBİM'in imza attığı atılımlardan söz açan Üçer, ULAKNET'in, Türk Telekom'un dış ortaklı en büyük veri iletişim projesi olduğunu ve dünyadaki ilk Northern Telecom ATM-Frame Relay teknolojilerini birlikte kullanma deneyimini gerçekleştirdiğini açıkladı. Üçer, bu altyapı yatırımının TÜBİTAK'ın 1 milyon ABD doları ve Türk Telekom'un 1 trilyon Türk liralık katkısıyla oluştuğunu açıkladı.

Prof. Dr. Ahmet Şevket Üçer'den sonra söz alan TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Dinçer Ülkü, konuşmasına, Ulusal Bilgi Merkezi'ne adını veren Cahit Arf'dan bahsederek başladı. Ül-

kü, 1997'nin sonlarında vefat eden seçkin bilim adamımız Cahit Arf'ın, "Hasse-Arf Teoremi"nin mimarı olarak tanıdığını, 1963 yılında TÜBİTAK'ın kurulmasına öncülük ettiğini ve TÜBİTAK Bilim Kurulu'nun ilk başkanı olarak görev yaptığını anlattı. Arf'ın 1948 yılında aldığı İnönü Madalyası ve 1976'da aldığı TÜBİTAK Bilim Ödülü de dahil olmak üzere çeşitli ödüller aldığının altını çizen Ülkü, Arf'ın Türkiye Bilimler Akademisi'nin de ilk üyesi olduğunu hatırlattı.

Cahit Arf'ın matematik alanında yaptığı çalışmaları ve matematik literatürüne katkılarını özetleyen Ülkü, Cahit Arf'ın bilgi ve teknoloji konusundaki şu sözlerini aktardı: "Bilgi ve onun ürünü olan teknolojisini üretmeyen toplumlar bağımsızlıklarını ve dolayısıyla mutluluklarını yitirirler."

Dinçer Ülkü, "Bilgi Çağı" olarak adlandırılan çağımızda, sanayi toplumundan "Bilgi Toplumu"na geçebilmek için ülkelerin "bilgi otoyolları" kurarak birbirleriyle yarıştıklarını vurgulayarak, Türkiye çapında eğitim ve araştırma kurumlarını birbirine bağlayan ULAKNET'in, bu yarışta ülkemiz için taşıdığı yaşamsal önemi vurguladı.

ULAKBİM'in hedefleri arasında 1998 yılı içinde yurtdışı İnternet çıkışı kapasitesini artırıp Avrupa akademik Ağı TEN-34'e 10 Mps'lik bir hızla bağlanmanın da yer aldığını açıklayan Ülkü; bu gerçekleşirse, ULAKNET'in Akdeniz havzasındaki en güçlü İnternet bağlantılarına sahip ve yüksek tek-

noloji kullanan bir ağ haline geleceğinin altını çizdi.

Üniversitelerimizin ağ altyapısını gerçekleştirmek kadar önemli olan diğer bir hususun da "içerik" sorunu olduğuna dikkat çeken Ülkü, üniversitelerimizdeki toplam kitap sayısının ortalama büyüklükteki tek bir Amerikan üniversitesinin sahip olduğundan az olduğunu belirterek, ULAKBİM'in sağladığı elektronik bilgi ve belge hizmetlerinin önemini dile getirdi.

Aynı kütüphanelere sahip üniversitelerin, uluslararası rekabetin gerektirdiği miktarda kaynak alımına gitmelerinin getireceği mali yükün altından kalkamaz olduğunu açıklayan Ülkü, kaynak sayısındaki üssel artış da göz önünde bulundurulduğunda, gereksinimlerin karşılanmasında ULAKBİM hizmetlerinin yegane çözüm olduğunu dile getirdi.

ULAKBİM için gerekli yatırımların yapılması durumunda ülkemizin bilim ve teknoloji alanında sıçrama yapacağını belirten Ülkü, TÜBİTAK tarafından kurulan bu altyapının desteklenmesi ve elektronik ortamdaki bilgi kaynaklarının bir an önce sağlanarak araştırmacılara sunulmasının ülkenin bilgi toplumuna adım atabilmesi için büyük önem taşıdığını belirtti.

Devlet Bakanı Rüştü Kazım Yücelen konuşmasına "bilim" kavramını tanımlayıp önemini vurgulayarak başladı. Yücelen, bilimsel bilginin ilerlemesinin teknik imkânların ilerlemesinden ve özellikle deneyler için gerekli olan

Simültane Satranç Karşılaşması

Açılış toplantısı sırasında, ULAKNET'in teknik olanaklarını göstermek amacıyla bir simültane satranç karşılaşması düzenlendi. Büyük Usta Vasiukov'un 11 rakibiyle ULAKNET üzerinden karşılaştığı etkinliği Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki izleyiciler de benzer biçimde ULAKNET üzerinden izlediler.

1961 yılında Büyük Usta olan Evgenii Vasiukov, 1978'de Kortnoi ile ve 1984-85 yıllarında Kasparov ile yaptığı unvan maçlarında Karpov'un antrenörlüğünü üstlenmiş. ULAKBİM'in düzenlediği simültane karşılaşmada, Büyük Usta, 11 katılımcı oyuncunun tamamını yendi.

araçların mükemmelleştirilmesinden ayrılmayacağını vurgulayarak, bu bağlamda, 1983 yılında oluşturulan Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun tasarıflarını dile getirdi. Kurul'un 1997 yılına kadar ancak iki kez toplanabildiğini açıklayan Yücelen, 55. hükümet döneminde yapılan toplantıda alınan karar başlıklarından bir kısmını aktardı.

Bu kararlar arasında, ulusal enformasyon altyapısının desteklenmesinin sağlanması, Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi'nin hızla tamamlanabilmesini sağlamak için ek kaynak ayrılmasının karara bağlanması, giderlerin her yıl TÜBİTAK bütçesine konacak bir ödenekten karşılanmasının görüşülmesi vardı.

Yücelen, sözü edilen ek kaynağın sağlandığını aktarırken, işletme giderlerinin ve elektronik bilgi kaynaklarına ödenecek miktarın karşılanması için de bakanlığın yoğun bir çalışma içinde olduğunu açıkladı.

Bilgi-teknoloji-üretim çevrimini yakalamanın, bilgi çağını yakalayıp bilgi toplumu olmanın şartı olduğunu dile getiren Yücelen, hükümetin bunun bilincinde olduğunu ve bilgi toplumu-na giden yoldaki bütün engelleri ortadan kaldırmak için çaba sarfettiğini belirtti.

Donanım gereksinimlerini karşılamış olan ULAKBİM'in bu yılki çabasının, ağ aracılığıyla kullanıma sunulacak olan elektronik bilgi kaynaklarının satın alınması olduğunu belirten Yücelen, bu gerçekleştiğinde, araştırmacılara çok daha zengin bilgi kaynaklarına erişimin sağlanacağını belirtti. Yücelen, konuşmasını bitirirken, sözü edilen hizmetlerin daha fazla sayıda Cahit Arf'lar yetiştirilmesine katkı sağlayacağına olan inancını dile getirdi.

Başbakan Mesut Yılmaz'ın Açılış Konuşması

Değerli misafirler; 21. yüzyılın eşliğinde dünyamız sessiz, ama çok etkili bir değişime tanık olmaktadır ve bu değişimle birlikte başlayan yeni çağa da bilgi çağı adı verilmektedir. Bu çağın en önemli unsuru ve aynı zamanda temel üretim aracı da bilgidir. Binaenaleyh, uluslararası rekabetin odak noktası da bundan sonra artık bu çerçevede oluşacaktır.

Dünyamızda özellikle soğuk savaşın sona ermesinden sonra çok önemli bir değişiklik yaşanmıştır. Bu değişikliğin bizi götürdüğü nokta, alışıldık geleneksel sistemden birçok yönleriyle farklı yeni bir sistemdir. Bu değişikliğin dinamosu olarak görebileceğimiz küreselleşme süreci, üretme, hizmet alma, satma ve iş görme yöntemlerini de daha önce hiç görmediğimiz bir şekilde değiştirerek yepyeni bir şekle sokmaktadır. Bu süreçte en dikkat çekici nokta, daha önce-

leri askeri veya ekonomik yeteneklerle özdeşleşen güç kavramının artık bilgi sözcüğüyle anılır hale gelmesidir.

Bilgi toplumu sanayi toplumunu dönüştürmekte, bilgi üretimi ve bilgi toplumunun dirilişine tanık olunmaktadır. Bilgi, en önemli üretim unsuru olarak artık günlük hayatımızda yerini almıştır. Bilim ve teknolojiyi toplumun yararına sunma yeteneği, inovasyon veya yenilenme becerisi olarak ifade edilmektedir. Türkiye, uluslararası rekabette kaybettiği zamanı, bilgi çağının sunduğu bu yeni imkânlarla telafi edebilir. Bunun için, inovasyon ya da yenilenme becerisini geliştirecek sistemleri, hızla kurmak ve bunun için gerekli altyapı çalışmalarını tamamlamak zorundadır.

Bilgiyi ürüne ya da üretim sistemine dönüştürme yeteneğinin sistemleşmesiyle, artık bilgiyi ana girdi olarak kullanıp, yeni bilgiler üretmek; bununla yetinmeyip, bu bilgileri teknolojiye dönüştürerek yeni bir ürün ya da üretim süreci oluşturmak ve sonuçta yeni bir ekonomik katma değer yaratmak artık çok kolaylaşmıştır.

Bilgi çağını yaşamak ve buluşlar yapmak için, artık dahilere, mucitlere falan ihtiyaç yoktur;

bunlardan daha önemlisi, çok iyi ve sistemleşmiş bir enformasyon altyapısıdır. Küreselleşen ekonomik ve üretim ilişkileriyle birlikte bilgi de artık küreselleşmek zorunda kalmıştır. Küresel enformasyon altyapısından ya da tüm dünyayı saran enformasyon otoyolundan bahsedilmesinin altında yatan gerçek aslında bu ekonomik gereklilikten başka birşey değildir. Küresel köy diye anılabilecek kadar küçülen ve yaklaşan dünya üzerinde, ulusların varlığı ve üstünlüğü, ürettikleri, işledikleri ya da değişebildikleri bilgi miktarıyla ölçülür hale gelmiştir.

Bilgi devrimiyle dünya bilgi üreten, bilgiyi teknolojiye ve dolayısıyla ekonomik güce dönüştüren bilgi üretimini yapan ülkeler ile, bilgi üretimini yapamayanak bilgiye bağımlı kalan ülkeler olmak üzere ikiye bölünmektedir. Bu süreç neticesinde dünya üzerinde kurulacak yeni düzende sadece bilgiyi üretenler, bilgiye hakim olanlar söz sahibi olacaktır. İkinci grupta ise, bir benzetmeyle, bilgi sömürüleri haline gelmeye aday ülkeler olacaktır.

Şekillenen bilgi toplumu içinde yer almak için kaçınılmaz bir ön koşul vardır. O da, bilgi üretme ve bilgiyi ekonomik katma değere dö-

nüştürmektir; yani inovasyon... Yenilenme sistemini kuramamış, yenilenme becerisini kazanamamış ve bunu küresel sistemle bütünleştirememiş ulusların, bilgi çağına ve bilgi toplumuna geçişte inisiyatif sahibi olmaları mümkün değildir. Yenilenmenin sistemleşmesi için ise, enformasyon altyapısının en azından inovasyon sistemine hizmet edecek şekilde çağa uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki, ekonomik faaliyetlerde olduğu gibi bilgi üretimi ve değişiminde de, paradigma değişikliği diye adlandırılacak kadar çarpıcı bir farklılık yaşanmaktadır. Bu farklılaşmayı doğru algılayıp gerekli önlemleri alamayan, başka bir ifadeyle, paradigma değişimine ayak bağımlı kalan toplumların bilgi üretmeleri mümkün olmadığı gibi, gelecekleri de olmayacaktır.

Bütün bunları ısrarla ve uzun uzun anlatmanın nedeni, bu bilinçle, çağın dinamizmini veri kabul edip hareket etmeye mecbur olmamızdır. Hükümet olarak buna hem inanıyor, hem de bunun gereğini yapmak için bütün gayretimizi gösteriyoruz. Bu nedenle göreve başlar başlamaz, bütün çekışmeleri bir yana bırakıp, eğitim konusunu ülkenin en önemli gündem maddesi

haline getirdik. Yeni yetişen nesilleri eğitim sürecinde, dünya bilgi otoyolunda ışık hızıyla korusuzca yol alabilen gençler olarak yetiştirmeleri gerektiğini; bunun altyapısını gençlere sunmazsak, hepimizin vebal altında kalacağını düşünüyorum.

Bugün burada Türkiye'nin geleceğin dünyasında bilgi sömürgeleri arasında olmayacağına dair önemli işaretler görmüş olmanın kıvançını yaşıyorum. Bu umutla Cahit Arf Bilgi Merkezi'nin hayırlı olmasını diliyorum, hepinize saygılarımı sunarım.

Bugün burada Türkiye'nin geleceğin dünyasında bilgi sömürgeleri arasında olmayacağına dair önemli işaretler görmüş olmanın kıvançını yaşıyorum. Bu umutla Cahit Arf Bilgi Merkezi'nin hayırlı olmasını diliyorum, hepinize saygılarımı sunarım.